

ПРОЯВ НАЦІОНАЛЬНОГО ПАТРІОТИЗМУ В СИСТЕМІ СПОРТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ БОКСЕРІВ

Савченко В. Г.

*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри боксу, боротьби та важкої атлетики, ректор,
Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту
м. Дніпро, Україна*

Долбишева Н. Г.

*кандидат наук з фізичного виховання та спорту, професор,
професор кафедри теорії та методики спортивної підготовки,
Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту
м. Дніпро, Україна*

Сьогодні національно-патріотичне виховання дітей та молоді входить в складову виховання в цілому. На початку російсько-української війни в Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України, яка затверджена 06.06.2022 р. № 527 зазначено: «У період війни, яку російська федерація розв'язала і веде проти України, виникає нагальна необхідність переосмислення зробленого і здійснення системних заходів, спрямованих на посилення національно-патріотичного виховання дітей та молоді – формування нового українця, що діє на основі національних та європейських цінностей» [1].

Поза увагою не лишається і складова фізичної культури і спорту. В даній Концепції акцентується увага на тому, що реалізацію поставлених завдань необхідно здійснювати через: спортивну і фізичну підготовку; формування здорового способу життя громадян; удосконалення підготовки та перепідготовки кадрів; проведення Всеукраїнських фізкультурно-спортивних заходів або фізкультурно-патріотичних фестивалів, таких як – для школярів «Cool Games» та «Козацький гарт», для здобувачів «Cool Race» та «Козацька наснага», спартакіади та змагання з військово-прикладних видів спорту серед військових ліцеїв тощо.

Сьогодні прояв патріотизму серед спортсменів має більшу виразність, яка пов'язана з переходом на українську мову, участю у благодійній та волонтерській діяльності, досягненням перемог на спортивній арені, виконанням патріотичних жестів, бойкотом різних змагань в яких приймають участь спортсмени з країни агресора. Починаючи з 2022 р. за ініціативою СКУ організована фотовиставка під

назвою «ЯНГОЛИ СПОРТУ» на якій представлені світліни загиблих спортсменів та тренерів українського спорту.

Аналіз навчальних програм для ДЮСШ, СДЮШОР, ШВСМ з єдиноборств показав, що завдання з патріотичного виховання не передбачені, або відображаються в підтексті. Так, навчальною програмою з боксу (2004, 2008) патріотичне виховання здійснюється теми з теоретичної підготовки: ФК як засіб виховання та зміцнення здоров'я людини, розвиток боксу в Україні, історія розвитку боксу від стародавніх часів до сучасності, професійний бокс.

Для визначення обізнаності з «національно-патріотичного виховання», було здійснено соціологічне опитування. В анкетуванні брали участь 44 боксери віком 17–22 років, з них 21 здобувач ПДАФКіС.

Аналізуючи отримані результати свідчить, що у боксерів є розуміння щодо «національно-патріотичного виховання», оскільки всі 100% опитуваних пов'язують його з формуванням у людини поваги до власної Батьківщини, української мови, Конституції України, державної символіки.

Боксери вказують, що прояв патріотизму полягає у: захисті Держави, як в політичному так і воєнному сенсі (68,2%); національній свідомості, чесності, порядності та гідності (86,4%); повазі до Конституції, законів країни, вищого керівництва країни (97,8%); володінні українською мовою, шанобливим ставленням до державних символів (100%); розповсюдженні та передачі національних, родинних традицій, звичаїв та обрядів (70,5%); боротьбі за демократичні цінності, самовідданість до розвитку та розбудови держави (54,5%); участі в волонтерській діяльності (72,7%). Понад 93,2% спортсмени вказують на високий рівень відчуття пошани до своєї країни та активну громадську позицію в її житті.

На питання: «На вашу думку, в яких напрямках набуло національно-патріотичне виховання в українській державі?» боксери вказали, що ключову позицію займає сім'я (100%), а в дописі зазначили поведінка батьків.

На сьогодні прояв патріотизму набув свої зміни і полягає в: підтримці державної політики та ЗСУ (90,1% та 100%) та української мови (95,5%); участі у волонтерській діяльності з акцентом на фізичну та медичну допомогу (88,6%), підтримці українських родин, які зазнали окупацію, втрату рідних і близьких (86,3%); виконанні свої прямих обов'язків щодо праці та навчання (100%).

Всі опитані спортсмени (100%) відзначили, що вторгнення російської армії на територію України та прояв їх агресії до українського народу вплинуло на їх національно-патріотичні погляди. На сьогоднішній день у боксерів підвищилася гордість за ЗСУ, країну, прапор України (100%); гордість за керівництво країни, яке виборює національні цінності та підтримує державність як незалежної країни (97,7%); гордість за підтримку та розвиток державного мовлення (93,2%). Результати

дозволили встановити, що ставлення до окремих складових патріотизму практично на третю частину від загальної кількості було нижче ніж з періоду військових дій.

Понад 95,4% боксерів вважає, що національно-патріотичне виховання на високому рівні саме зараз здійснюється в процесі навчання, коли до бойових дій відчували лише 47,7% респондентів. Всі 100% опитаних боксерів зазначили, що в тренуванні та змаганнях здійснюється національно-патріотичне виховання, через державну символіку України у спортивній залі, вшанування загиблих на війні хвилиною мовчання, інформацію з боку тренера про спортсменів, які досягли високих спортивних результатів на змаганнях різного рівня та про тренерів та спортсменів щодо їх участі в бойових діях, виконання гімну України, використання національного стилю в процесі нагородження переможців змагань, підбір спортивного одягу жовто-блакитного кольору тощо.

На запитання «Які почуття виникають у Вас на спортивному п'єдесталі в процесі отримання нагороди та підняття державного прапору?» було встановлено, що понад 81,8% боксерів зазначили, що до початку військових дій в Україні при піднятті прапору відчувалась гордість за себе, своє досягнення та тренера, а с початку військових дій – гордість за країну (93,2%) (рис. 1).

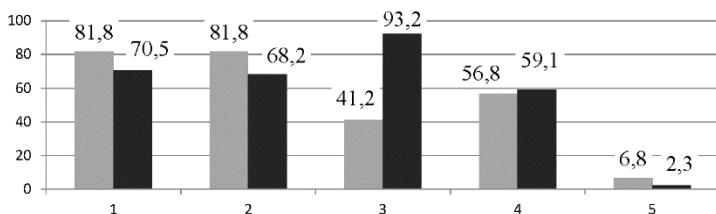

Рис. 1. Відповідь на запитання «Які почуття виникають у Вас на спортивному п'єдесталі в процесі отримання нагороди та підняття державного прапору?» (%): 1 – гордість за себе та свої досягнення; 2 – гордість за тренера; 3 – гордість за країну; 4 – гордість за батьків; 5 – вагаюся відповісти; [сірий квадрат] – на початку військових дій в Україні; [чорний квадрат] – на сьогоднішній день

В процесі анкетування ми встановили, що до початку військового стану в Україні лише 6,8% спортсменів виконували волонтерську діяльність. На початку повномасштабного вторгнення російський військ на територію України 97,7% спортсменів були причетні до волонтерської діяльності, а саме: 86,4% – здійснювали допомогу в організації оборонних блок-постів; 27,3% – здійснювали допомогу переселенцям; 63,6% – здійснювали допомогу у якості передачі речей, продуктів харчування, побутових засобів; 18,1% – вступили до лав

територіальної оборони; 72,7% – здійснювали Донати до ЗСУ; 11,4% (переважно дівчата) – приймали участь в плетінні маскувальних сіток. В дописі, окремі спортсмени зазначили, що надавали допомогу з перевезень, приймали у себе біженців, допомагали перевозити речі або продукти тощо.

Боксери зазначили, що на початку бойових дій в Україні перенесли психологічний стрес. Однак, на сьогодні понад 90,9% боксерів повернулися до повсякденного життя, зокрема, до тренувального процесу, навчання, трудової діяльності тощо.

Понад 95,4% боксерів акцентували, що у тренерів змінився підхід до формування патріотизму в тренувальному процесі: частіше спілкуються українською мовою (56,8%); участь в патріотичних заходах (75,0%) та волонтерській діяльності з залученням до неї свої вихованців (81,8%).

Таким чином, військові події в Україні вплинули на рівень прояву патріотизму серед молоді, які займаються боксом, а саме: підвищилась відповідальність перед державою та відданість Україні; повага до представників Збройних сил України та осіб, які займаються волонтерською діяльністю, в окремих випадках до батьків та тренерів.

Цілком логічно, що після російського військового вторгнення на територію України, відбувся свідомий перерозподіл ставлення та прояв патріотизму особистості, на що вказують соціологічні дослідження 2022 р. [2] та підтверджуються нашими результатами.

Висновки. Національно-патріотичне виховання в системі підготовки боксерів полягає у прояві патріотизму, а саме: стати на захист Батьківщини, гордість та повагу до країни, прапора, державної символіки, Конституції та законів країни, національних цінностей, знання української мови тощо. До основних складових відносяться: сімейні цінності, діяльність держави, навчальний та тренувальний процес, організація та проведення різних заходів з патріотичного виховання, діяльність тренера. Встановлено, що у боксерів з початку військових дій на територію України у свідомості відбулися зміни щодо патріотизму та його прояву.

Література

1. *Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України.* Наказ Міністерства освіти і науки України № 527 від 06.06.2022 р.

2. *Сімнадцяте загальнонаціональне опитування Ідентичність. Патріотизм. Цінності. Соціологічна група «Рейтинг».* Режим доступу: https://ratinggroup.ua/research/ukraine/s_mnadcuyate_zagalnonac_onalne_opituvannya_dentichn_st_pat_otizm_c_nnost_17-18_serpnya_2022.html

3. *«Спорт-патріотизм». Спортивне вболівання й патріотичні почуття.* Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/1881519.html>